

Utdrag ur mina minnesanteckningar från 2004 "Morfar som ung 1928 – 1953" med anknytning till Gossis, dvs. Gossläroverket i Helsingborg där jag var elev fr.o.m. ht 1939 och tog studenten den 14 maj 1947.

Bromma 2011.12.06 Richard Swede swede.stockholm@telia.com

Året är 1939 - kriget kommer - åren i realskolan.

Ungefär samtidigt som jag då vid 11 års ålder började på "Gossis", som läroverket också kallades, bröt andra världskriget ut. Hitlers arméer marscherade in i Polen och England och Frankrike förklarade Tyskland krig. Vi märkte väl inledningsvis inte så mycket av världshändelserna, men följande kan hämtas ur en uppsats jag skrev den 21 februari 1940 under rubriken "Vi få en skridskobana". (Obs! Skrev alltså verben i pluralform!): "På grund av bränslebristen kunna våra gymnastiklektioner ej hållas. I stället för detta ha vi fått en skridskobana att idrotta på. Skolans elever ha själva jämte en brandsoldat anlagt den under ledning av kapten Bäckander. - - - Nu har där blivit uppsatt två bandymål. Och alla roar sig kungligt på den under gymnastiktimmarna."

Kan nämnas att vi under min skoltid endast spelade bandy. Ishockey förekom inte. Bränslebristen ledde också till att s.k. kokslov infördes. Skolan stängdes under en veckas tid under vintern och temperaturen i lokalerna sänktes, allt för att spara bränsle. Kokslovet övergick sedermera i vintersportlov.

Ett märkligt sammanträffande var att samtidigt som Hitler bredde ut det tyska inflytandet hade vår klass som en av de första försöksklasserna i landet engelska som vårt första främmande språk, medan dittillsvarande ordning med tyskan som första språk gällde övriga förstaklasser på skolan. Tyskan kom in först under det andra läsåret. Detta hade också som följd att vi tunnades ut från inledningsvis ett 30-tal elever till endast 15 som gick upp i realexamen eftersom inga kvarsittare tillkom men väl avgick.

Så kommer då den 9 april 1940. På väg till eller vid skolan träffar jag en klasskamrat, vars pappa var tullare (tulltjänsteman), som kan berätta att man sett tyska krigsfartyg passera Öresund under natten och morgontimmarna. Snart står det klart att tyskarna gått in i Danmark och Norge. Det är ovisst vad som skall hända med Sverige. Rektor Swenne informerar direkt vid morgonbönen om vad som är känt och vi elever hemförlovas bl.a. med tanke på ev. evakuering inåt/uppåt landet. Sverige mobiliserar ytterligare och krig kan vara på gång. Den dagen minns jag också när jag står på kvartershörnet vid korsningen Hälsovägen/Kopparmöllegatan och ser ett kompani danska soldater komma marscherande Hälsovägen upp under befäl av några svenska officerare. De har tagit sig över från det under besättning varande Danmark för att som de då tror delta på svenskarnas sida i krig mot tyskarna. Så blev det nu inte. Tysken kom inte.

Någon evakuering blev det inte för min del, men jag minns att jag hade kamrater som placerades på läger i Småland. Om det var ganska omgående eller först senare minns jag inte.

Efter hand återgick skolgången till mer normal form, dock inte helt. Våra lärare försvann in i (militär) beredskapstjänstgöring och gossläroverket fick något helt nytt, nämligen vikarierande kvinnliga lärare. Och det var inte så lätt varken för dem eller för oss med den tidens starka könsfördelning av klasser med flickorna för sig och pojkarna för sig - uppdelade redan från skoltidens tredje skolår - och vad det innebar i fråga om attityder och vanor. Det sus som gick från pubertetsynglingarna när under en lektion det råkade bli "skilsmässa" mellan lärarinnans tröja och kjol (något som i dag tycks vara högsta sommarmode fast det gäller jeans/tröjor) minns jag väl.

Efter hand återkom våra ordinarie lärare, men kunde också inkallas igen. - Bra eller dåliga lärare? Svårt att säga. Det fanns nog bådadera. En lärare kunde nog vara fruktad men ändå om inte älskad så respekterad. Viktigast för oss pojkar var nog rättvisa. Underbetyg godtogs, bara de var rättvisande.

Vi krävde av lärarna att de kände oss och våra kunskaper tillräckligt för att ge alla en riktig värdering. Snällhet var inte avgörande. Ök/smeknamn hade de allra flesta. "Nollan" hade sitt efter sin noggranna kunskapsbokföring av oss med allt från trippeltreor till trippelnollar, åtminstone hade vi uppfattat det så. "Tjatte" hade sitt efter ett ofta använt uttryck "tja, ju autostradametoden". "Tjigern" efter sitt uttal av tigerhopp i gymnastiken. "Tomten" efter sitt yviga skägg. "Kylaren" för Kuylenstierna var ren namnförädling. Det var väl snarare en brist om läraren saknade ett av eleverna uppfunnet tillmäle.

Klass 2:5a år 1941

Krigstiden påverkade även våra prov, som framgår av utdraget nedan. Tal 3 gällde värdering av försvarslån!

Realexamen
vt 1944.
(4:e skrivningsdagen.)

Provräkning.

1. Lös ekvationen $\left(\frac{1}{x-1} - \frac{1}{x+1}\right)\left(x^2 + \frac{1}{2}\right) = \frac{6x-1}{3x-3}$. $x = 0,8$

2. En handlande köpte 30 lådor blåbär till ett pris av 60 öre per liter. Varje låda var invändigt 70 cm lång, 40 cm bred och 12,5 cm hög. Han forslade bären på lastbil till en närbelägen stad, där han sålde dem för 1,20 styck. Transportkostnaderna utgjorde till 50 kr. Hur många procent på det utlagda löppet förtjänade han, om 5 liter blåbär väga 3,3 kg? 26%

3. Nedanstående tabell utgör ett utdrag ur obligationslistan för en viss dag år 1943:

Namn	Av år	Nominell procent	Betalning i procent (kurs)
Försvarslånet	1941	4	106½
Försvarslånet	1943	3	101½

1941/100

I vilket av dessa lån borde man ha placerat sina pengar för att få den största avkastningen?
En annan låda, 40 000 kr utlånad till samma villkor som ovanstående...

Kriget krävde även våra insatser i form av sommarlovsarbete. Behovet av arbetsinsatser var på flera områden stort till följd av den stora arbetsfrånvaron p.g.a. militärtjänstgöring. Så kom det sig att år 1943 - jag var då 15 år - ett antal elever från gossläroverket inkvarterades på Sockerbolagets stora gård Västraby någon mil utanför Hälsingborg (stavades då med ä) för att gallra betor. Ett annat gäng från skolan låg på närbelägna Svedberga gård i samma ärende. Betraderna var kilometerlånga och jag tillhörde förvisso inte de mest försigkomna i betgallarbranschen, ovisst om det berodde på flit eller

fallenhet eller bådadera. Vad jag minns med välbehag var att kristidens matransonering kände vi inte mycket av här på en stor gård. Kosthållet var gott och minnet går till stora hinkar av vispgrädde till någon söndagsefterrätt. Men så var det också gårdsinspektorns dotter förklädd till lotta som chefade för vårt kosthåll.

Den 26 maj 1944, endast 11 dagar före dagen D då Eisenhowers invasionsstyrkor landsteg i Frankrike, fick vi så vår efterlängttade *realexamen*. På den tiden kunde man underkännas och ledsamt nog var det två som inte klarade sig. De övrigas glada nunor syns nedan. Längst ut t.v. "vaktis", som "normalt" stod vid den här porten och noterade för sen ankomst.

Ordning och reda - om än inte lön eller betyg på "freda".

Jag kan inte låta bli att nedan visa de ordningsregler som gällde på min läroverkstid. De berättar det mesta. Tilläggas kan att en elev också vid allvarliga förseelser kunde relegeras, vilket enligt dagens ordlista (SAOL) är "förvisning från skola eller dylikt i äldre tid". (*Äldre tid* - känns som man vore en antikvit.) Då var skolmössa - grön med metallgult märke visande Kärnan, vår stads främsta symbol - den obligatoriska huvudbonaden, då sådan användes. Till skillnad från i våra dagar bar man dock inte huvudbonad (i dag = keps) i klassrummet. - Emellertid skall bekännas att den unge man det här handlar om som gymnasist iklädd hatt en mörk kväll hade oturen möta en av sina lärare, dock utan några påföljder.

Särskilda ordningsregler inom läroverket.

Lärjungarna äro skyldiga

att vid ringning till morgonbön genast begiva sig till aulan och under tystnad marschera in och ut ur denna på föreskrivet sätt,
att medtaga psalmbok till morgonbönen,
att skyndsamt och i god ordning utrymma läroverkets lokaler efter slutad lektion eller skrivning,
att villigt hörsamma ordningsmännens och korridorvakternas tillsägelser,
att hava snyggt och ordentligt i sina fack och att hemtaga läxböcker varje dag efter slutat arbete,
att vara aktsamma om skolans tillhörigheter och att vid skada därå, även om den vållas utan uppsåt, ofördröjligen göra anmälan hos klassföreståndaren eller, om denne icke kan anträffas, hos rektor.

Lärjungarna äro förbjudna

att låta böcker, väskor o. d. ligga kvar i korridorerna,
att förvara pengar och värdesaker i bänkfacken eller i ytterplagg,
att läsa läxor under tio- eller femtonminutersrasterna,
att utan lärares tillstånd lämna skolområdet under tio- eller femtonminutersrasterna.
Lärjungarna i gymnasiets två högsta ringar få dock uppehålla sig i rosenträdgården och på gatan utanför planens västra långsida,
att gå in i främmande klassrum,
att under fritid uppehålla sig i klassrum eller i korridorer,
att under tio- eller femtonminutersrasterna uppehålla sig i gymnasiets läsrum eller frukostrummet,
att utan rektors tillstånd medtaga cykel till skolan,
att ställa cykeln på annan plats än den, som var och en blivit anvisad,
att åka cykel på skolgården samt att cykla ut eller in genom grindarna.

Allmänna föreskrifter.

Lärjunge bör vinnlägga sig om ett sådant uppförande inom och utom skolan, att han hedrar både sig själv och sitt läroverk. Den lärjunge, som bryter mot god sed och fastställd ordning, skadar ej blott sig själv utan även sitt hem, sina kamrater och sin skola.

1. Besök å restauranger eller därmed jämförliga lokaler, där servering av spritdrycker äger rum, är lärjunge förbjudet, såvida det icke sker i målsmans sällskap eller efter rektors särskilda medgivande eller ock är nödvändigt under resa för måltids intagande.
2. Allt deltagande i offentliga danstillställningar är lärjunge förbjudet utom i målsmans sällskap eller efter för varje särskilt fall inhämtat tillstånd av rektor.
3. Rökning är lärjunge förbjuden å allmänna platser och i offentliga lokaler.
4. Allt spel om penningar och värdesaker är lärjunge förbjudet.
5. Vistelse utomhus efter kl. 23 är lärjunge förbjuden, såvida den icke äger rum i målsmans sällskap eller är föranledd av särskilt tvingande skäl.
6. Lärjunge är skyldig att som huvudbonad bära klassmössa utom vid strängare köld, då pälsmössa är tillåten.
7. Utanför skolans område skall lärjunge hälsa på skolans samtliga lärare.

Läkarvetenskapen har ådagalagt, att tobaksrökning har ytterst skadlig inverkan under uppväxtåren. Det ligger därför i lärjungarnas eget intresse att avhålla sig från bruket av tobak. Även ett överdrivet och osunt nöjesliv har menlig inverkan. Tillräcklig och regelbunden sömn är nödvändigt villkor för ett framgångsrikt arbete framför allt i ungdomen.

Målsman = fader, moder eller förmyndare.

Av rektor kan annan person godkännas som målsmans ställföreträdare.

Ovanstående regler utom punkterna 5 och 6 gälla även under ferierna. Besök å restauranger och beivrandet av offentliga danstillställningar må dock då kunna ske med målsmans tillstånd.

Gymnasisten

Hösten 1944 började jag realgymnasiet i ring R1.3a och fick under de följande tre åren som ordinarie klassrum ett av dem med förmodligen den finaste utsikten i landet: högst upp i skolans norra flygel med utsikt över staden och Öresund. De flesta av oss i klassen kände varandra från realskolan, men vi fick också nya kamrater från orter som Höganäs, Ängelholm, Åstorp och Klippan, orter som saknade gymnasier.

Någon "riktig" realgymnasiestuderande blev jag ju inte eftersom jag vid valet av ämnen fr.o.m. ring 2 varken läste fysik, kemi eller specialmatematik utan som tillvalsämnen hade tyska, franska, filosofi och geografi. Fasta ämnen var kristendomskunskap, modersmålet, engelska, historia med samhällslära och matematik allmän kurs. Under gymnasietiden förstärktes kunskaperna med enskilt arbete (obligatoriskt sommarinhämtande av extra kunskaper i visst ämne), t.ex. i svenska språket och litteraturen (Frödings författarskap) och filosofi (Vittnespsykologi).

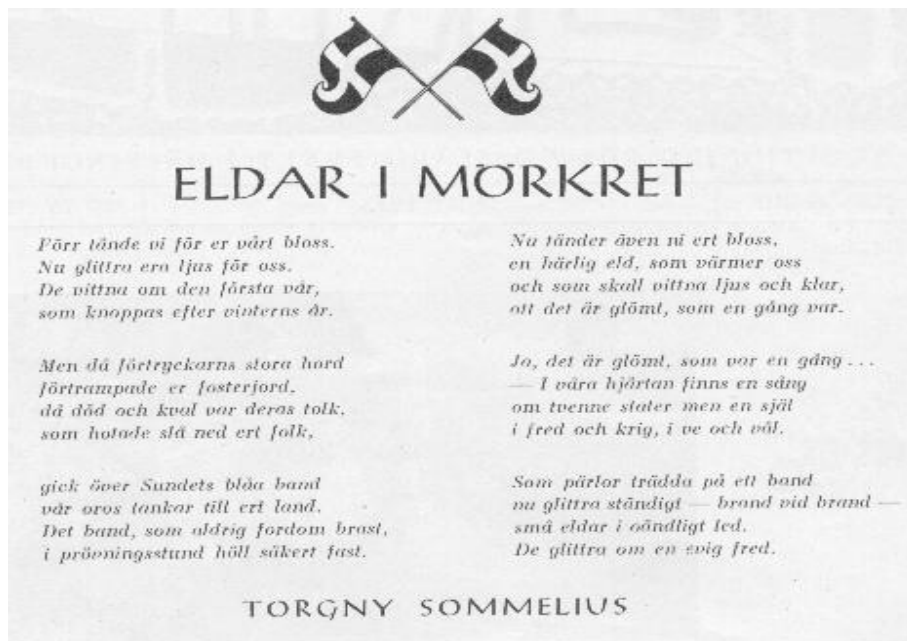

R111 3a Hösten 1946

Hans Stanke, Sigvard Persson, Henrik Breide, Bertil Hall, Alf-Lennart Ahlström, Gert Wladis, Torsten (Marcko) Nilsson, Bo Nilsson, Richard Swede
Rune Berg, Lennart Melander, Gustaf Johansson, Folke Artman, Per Brodin, Kjell-Åke Tagesson, Clas Thorsson, Arne Mark, Björn Sjunnesson
Bertil Nilsson, Georg Brännland, Georg Wiktor, Per-Ivar Nylander, Hugo Åreskoug, Lars-Bertil Gustafsson, Harry Hartman, Bo Westeson, Lennart Hugosson
Klassföreståndare

Ovanstående nummer var det första av vår skoltidning att utkomma efter krigsslutet i Europa i början av maj. Det för oss mycket nära grannlandet Danmark hade ju under alla krigsåren varit mörklagt. Dikten nedan var publicerad i just detta nummer och tolkade nog mångas känslor. (I Danmark tänds vad som är valborgsmässobål hos oss på midsommarafton – Sankthansaften.)

Fritiden.

En begivenhet värd att nämnas var deltagandet i "Skolungdomens allmänna fjällfärd 23 februari - 3 mars 1946". Vår gymnastiklärare, kapten Bäckander, ledde två grupper med 55 deltagare från "Gossis". Avresa lördagen den 23 kl. 11.52 med ankomst Björnänge i Jämtland söndagen den 24 kl. 10.00, en resa på 22 timmar. Från Eslöv var det extratåg med övriga Skåneskolor. Sovvagn var ej att tänka på, men vi fick liggbräden, som fälldes in mellan tredjeklassbänkarna så att vi kunde ligga tvärs över de två sofforna och mellanliggande bräde. Vår grupp bestod av 10 elever ur RIIa och LIII: Jag har en notering om att vi hade 14 kollin, varav 11 personliga, 2 st. med skidor och 1 st. med stavar. Återfärden skedde med start nästkommande lördag och tog då 25 timmar! Under veckan var det utflykter till Storlien (delvis tåg), Åre, Lillskutan och Renfjället, kanske fler som jag inte minns. I förläggningen (privat) roade vi oss bl.a. med att spela bridge.

Det förekom väl redan i realskolan att någon klass på flickläroverket kunde bjuda in pojkar på gossläroverket till en klassfest, noga övervakad av härför lämpade lärare. Scouternas lekaftnar har jag nämnt tidigare. I gymnasiet började vi då och då träffas och dansa i hemmet (hem med utrymme nog), dvs. då födelsedagar, studentexamina eller högtider bjöd på samvaro. Som framgår av skolans regler - ovan redovisade - var det normalt inte tänkbart att t.ex. gå på offentliga dansställen.

Varje år ordnade gymnastikförbundet Kärnan soaré med dans och det var då andringare som stod för arrangemangen. Självtillhörde jag detta år (1945) arrangörskommittén. Vi i kommittén kom på att det kunde vara nog så mycket roligare att hålla vår soaré med dans på ett av stadens hotell (Astoria) och med supé än i vår gamla skolaula. Propå härom gjordes till rektor Swenne, som i det närmaste gick s.a.s. i luften. Så det var inte ens att tänka på.

Så skåningar vi var ställda vi upp även på skidor, nota bene att vi hade någon snö att åka på. Pålsjö skog runt 1 mil under 60 minuter gav guldvalör av ungdomens skidlöparmärke. Tillgången på isar var väl allmänt något bättre. Vintern 1942 och - hoppas jag minns rätt - vintern 1946 var osedvanligt kalla. Sundet frös och var vid några tillfällen tjänligt som skridskobana. Annars gällde spolade ytor, Pålsjö damm och Krematoriedammen. Hök och duva på sistnämnda var populärt med flickorna inblandade.

Flera guldmän på läroverket.

Gossläroverket hade på tisdagen anordnat en utflykt till Tyringe med 300 deltagare. De hemmavarande ägnade sig bl. a. åt provavläggning för ungdomens skidlöparmärke. Omkring ett 60-tal märken erövrades. Följande "guldtider" uppnåddes på milen:

1) Karl Ohlin, R II^b, på tiden 45.30, 2) Bengt Lundqvist, R II^a, 49.30, 3) Erik Bränge, R II^a, 49.30, 4) Nils Thomasson, 5^a, 51.00, 5) Nils Jonsson, R I^a, 51.30, 6) Richard Swede, R I^a, 54.00, 7) Holger Areskoug, R II^a, 55.30 och 8) Lennart Sjögren L III^a, 55.30.

Ett 50-tal pojkar erövrade resp. silver-, brons- och järnmärken.

Utöver tidigare nämnt "sommarjobb" med obligatoriskt enskilt arbete i visst skolämne gällde för oss gymnasister att på sommaren antingen ligga på en skjutvall och lära oss hantera ett gevär eller att arbeta i jordbruket. Sistnämnda var avlönat, vilket ju avgjorde saken. - Sommaren 1945 var jag i skördearbete ett antal veckor på Väla gård någon mil ut från staden och fick utöver att skyla sädeskarvar och stacka hö även köra in raps, den då ganska nya oljeväxten. Sistnämnda gav ordentliga märken på ben och armar, styvt och raspigt som det var. Lönen var 0:75 kr i timmen.

Studentexamen 14 maj 1947 - ett efterlängtat slut på skoltiden.

Det tycks mig fortfarande som att gymnasietiden var ganska krävande med inte så ringa arbetsdag och jag tänker då inte bara på den schemalagda utan även tiden för läsläsning. Så här såg våra scheman - då kallade arbetsordning - i avgångsklasserna (högsta ringarna) ut.

LIV ⁴	RIII ^a	RIII ^b			Pe.	Ar.	Gu.		
Pe.	Ar.	Gu.			LIV ⁴	RIII ^a	RIII ^b		
Mod. S.	1) Fys. lab. Ol.	Mat. a. Gu.	8,10-8,55	Måndag	*Latin J.	*Mat. a. K.	*Hist. Rk.	8,10-8,55	Tisdag
Hist. H.	1) Fysik lab. Ol. 2) Fysik	Mat. a. Gu.	9,05-9,50		**Tyskn Ar.	Mat. a. K.	*Mat. a. Gu.	9,05-9,50	
Grek. J.	1) Fysik lab. Ol. 2) Fysik	Eng. Ad.	10,35-10,45		*Krist. Pe.	*Mod. Ar.	Teckn. Mr.	10,05-10,45	
Mat. Rk.	Franska Jn.		10,55-11,35		*Hist. H.	*Hist. Rk.	*Mod. W.	10,55-11,35	
Teckn. Mr.	Hist. Rk.	5) Fysik lab. Gu. 2) Fysik Gu. 5) Kemi lab. Rk.	12,55-13,40		*Grek. J.	5) Kemi lab. Ol.	**Biologi Sj.	12,55-13,40	
Latin J.	Teckn. Mr.	5) Fysik lab. Gu. 2) Kemi lab. Rk. 5) Kemi lab. Rk.	13,50-14,35		5) Biologi lab. Sj. 2) Kemi Ol.	5) Biologi lab. Sj. 2) Kemi Ol.		13,50-14,35	
1) Mat. Rk.			14,45-15,35	5) Kemi lab. Ol.	*Tyskn Ar.		14,45-15,35		
				Tisdag	*Hist. H.	*Mat. a. K.	*Hist. Rk.	8,10-8,55	Fredag
			9,05-9,50		*Fran. Bs.	*Franska Jn.	*Matematik spec. K.	9,05-9,50	
			10,35-10,45		*Grek. J.	*Kemi Ol.	*Krist. Pe.	10,35-10,45	
			10,55-11,35		*Mat. Rk.	G e o g r a f i	L i	10,55-11,35	
			12,55-13,40		Grek. J.	Kemi Ol.	*Fysik Gu.		
			13,50-14,35		*Eng. Ad.	*Mod. Ar.	*Mat. a. Gu.	12,55-13,40	
			14,45-15,35	Gymnastik Bd.	Gymnastik Bd.		13,50-14,35		
					Kör sång	Ko.	14,45-15,35		
				Onsdag	*Mod. S.	*Mat. a. K.	Hist. Rk.	8,10-8,55	Lördag
			9,05-9,50		**Eng. Ad.	*Franska Jn.	*Matematik spec. K.	9,05-9,50	
			10,05-10,45		*Grek. J.	G e o g r a f i	L i	10,05-10,45	
			10,55-11,35		*Fysik A.	*Fysik Ol.	*Kemi Bk.	10,55-11,35	
			12,55-13,40		*Latin J.	Fysik Ol.	Kemi Bk.	10,55-11,35	
			13,50-14,35					12,55-13,40	
			14,45-15,35	*Fran. Bs.	Mod. Ar.	*Eng. Ad.	13,50-14,35		
					Fran. Bs.	*Eng. Ad.	*Mod. W.	14,45-15,35	

Namnförkortningar:

A. = adjunkt Andersson	Fr. = e. adjunkt Freudenthal	L. = e. o. adjunkt Larsson	R. = slöjdlärare Robertson
Ad. = lektor Arvidson	Gu. = adjunkt Gustafson	Li. = adjunkt Lindskog	Rk. = rektor Swenne
Ag. = adjunkt Anderberg	H. = lektor Häggman	M. = e. o. adjunkt Malmström	Rt. = e. adjunkt Rust
Ar. = adjunkt Areskoug	Hb. = timlärare Hedsby	Mg. = " " Malmberg	S. = adjunkt Swärd
Bd. = kapten Bäckander	Hl. = adjunkt Helander	Mr. = teckn.-lär. Malmros	Sj. = e. o. adjunkt Sjöwall
Bk. = adjunkt Bokelid	Hr. = " Hermerén	Må. = adjunkt Mällberg	Su. = adjunkt Sundell
B. = " Broddesson	J. = lektor Junel	Ni. = e. o. adjunkt Nilsson	Vr. = " Voxner.
Bs. = " Borsgård	Jb. = adjunkt Jacobson	Nk. = e. o. teckn.-lär. Nordbäck	W. = " Weimarek
E. = " Eriksson	Jn. = lektor Johnson	Ol. = lektor Olsson	Wn. = " Wendin
F. = " Franzén	K. = " Kuylenstierna	Pe. = " Petersson	
Fm. = " Fahlström	Ka. = musikdirektör Kardell	Pr. = kapten Prawitz	

Antalet elever i skolan var detta år 742, varav 222 i gymnasiet och 520 i realskolan. En fråga som kan ställas är vad betydelse det hade för kunskapsinhämtandet att latinarna i avgångsklassen var endast 17 till antalet i sin klass medan vi realare var 26 resp. 24 i de båda avgångsklasserna. Nåväl i vissa ämnen var vi ju omfördelade, men inte i de fasta.

Så kom då den stora prövningen: studentexamen. Den började med skriftliga prov - lika för alla gymnasier i hela landet - i mars, för min del i ämnena svenska, engelska och matematik allmän. Svenskprovet inledde och den dagen samlades först alla abiturienterna (enl. SAOL eleverna i gymnasiet avgångsklass *i äldre tid* - ha!) i Helsingborg från såväl goss- som flickläroverket vid Magnus Stenbocksstatyn nere vid Hamntorget för att därifrån marschera i gåsrad med en fot på trottoaren och en fot i gatans rännsten upp till sina resp. aulor och skrivningen. Väl där presenterades vi för följande ämnesval.

Ämnen för svensk uppsats.

- ✓ Den kristna uppfattningen av människovärdet. (Bibeln får användas.)
- ✓ Diktaren och samhället. Några exempel på sociala problem i svensk litteratur.
- ✓ Caesar och Livius som historieskrivare.
- ✓ Karl XII:s, Napoleons och Hitlers ryska fälttåg.
- ✓ Året 1809 i Sveriges historia.
- ✓ Sydamerika och världshandeln.
- ✓ Några synpunkter på värdet av filosofiens studium.
- ✓ Hormoner och enzymer.
- ✓ Vågrörelse och vågrörelsefenomen.
- ✓ Kemiska reaktioner som energikällor.
- ✓ Olika slag av musik.
- ✓ Faktorer, som bidragit att minska skillnaden mellan stad och landsbygd.

Nästköljande prov i engelska såg ut så här.

Studentexamen
och fyllnadsprövning
efter studentexamen
mars—april 1947.
(2:a skrivningsdagen.)

Engelskt översättningsprov.

Ett av de mest tragiska minnen, som polarhistorien känner, är det som förknippas med Robert Scotts namn. I januari 1912 hade denne med fyra följeslagare lyckats nå sydpolen — endast för att finna, att han blivit förekommen av Amundsen: över sydpolen vajade den norska flaggan. Återfärden skulle ingen av männen överleva. Två av dem dukade snart under, och den 21 mars reste Scott och de båda andra för sista gången sitt tält. Där inväntade de slutet på bränslet och slutet på sina egna liv. Åtta månader senare påträffades de tre döda männen och deras dagböcker. De ord, som Scott nedskrev, när han såg döden nalkas, äro gripande enkla. I en den 17 mars gjord anteckning läsa vi bl. a.: »I förrgår sade stackars Oates, att han inte orkade längre, och i går morse gick han ut i snöstormen, trots att vi sökte avråda honom. Vi ha inte sett honom sedan dess. Hans handling var en tapper mans och en engelsk gentlemans. Ehuru vi alltjämt tala om att klara oss, betvivlar jag, att någon av oss i sitt innersta tror det.» — Den 29 mars, sedan man varit utan mat och fotogen en vecka, skriver Scott: »Vi sköla hålla ut till slutet, men vi bli allt svagare, och slutet kan inte vara långt borta». — Den sista anteckningen lyder: »För Guds skull, se efter våra anhöriga (people)».

Matematikprovet var detta.

Uppgifter i matematik (allmän kurs) för realgymnasiet.

1. I en triangel äro mittpunkterna på två sidor belägna i punkterna (1,5; 0) respektive (3,5; 1). Medianerna skära varandra i punkten (2; 1). Bestäm ekvationerna för triangelns sidor.
2. Den aritmetiska serien 1, 3, 5, 7, 9, ... innehåller som delserie den geometriska serien 1, 3, 9, ... Hur många termer i den aritmetiska serien måste minst medtagas, för att summan av den geometriska serien skall överstiga 1000, och hur stor är då den aritmetiska seriens summa?
3. En sfär är omskriven kring en rätvinklig parallelepiped, vars basyta är en kvadrat med sidan 15 cm och vars höjd är 7 cm. Kan man i samma sfär inskriva någon annan rätvinklig parallelepiped med kvadratisk basyta och med samma volym som den givna? Bestäm i så fall dess kanter.
4. Lös ekvationen $\sin 3x + 2 \sin^2 x - \cos x = 1$.
5. Kurvorna $y = ax^2 - bx$ och $y = ax - bx^2$ skära varandra i två punkter under räta vinklar. Bestäm konstanterna a och b . Upprita kurvorna för dessa värden på a och b , och beräkna ytan av den firsiding, som inneslutes mellan tangenterna i kurvornas skärningspunkter.
6. I ett sfäriskt segment är höjden 6 cm och den sfäriska ytans radie 7 cm. I detta segment inskrives ett annat sfäriskt segment, så att dess sfäriska yta tangerar det första segmentets plana yta i mittpunkten och dess plana begränsningsytas omkrets ligger på det första segmentets sfäriska yta. Sök den största volym, som det inskrivna segmentet kan anta.
7. I en konvergent oändlig geometrisk serie med reella termer är första termen a och kvoten k . Man vill lösa uppgiften att med ett givet värde på a bestämma ett sådant värde på k , att seriens summa blir lika med kvadraten på k , och konstruerar fördenskull den kurva, som svarar mot det erhållna sambandet mellan a och k . Undersök, för vilka värden på a den nyss nämnda uppgiften är möjlig, och ange särskilt, för vilka av dessa värden uppgiften har en eller flera lösningar.
8. I en triangel äro två vinklar 45° och 60° och den omskrivna cirkels radie R . Bestäm vinklarna och, uttryckta i R , sidorna i den triangel, vars hörn utgöra höjdernas fotpunkter i den givna triangeln.

På vår skola var det sed att de som efter den skriftliga provningen fick gå vidare skulle brodera skolmössan med ett tänkespråk eller liknande. På min mössa stod "Sista valsen", vilket inte hade att göra med mitt tidigare val av uppsatsämne utan snarare begreppet "att slå en vals", dvs. fabulera eller småljuga. Kanske hade jag i färskt minne vad "Nollan" sade efter ett s.k. långförhör: "Du, Swede, du kan endels, men du profeterar endels."

Så följde då i maj den muntliga tentamen med tillresta professorer och slikt folk som censorer. Läget var inte det bästa. Så efter förhören blev det att hemma ängsligt avvakta om skolan skulle ringa och meddela att det inte blev någon studentexamen - åtminstone inte det året. Men till all lycka så kunde jag bege mig till skolan senare på eftermiddagen och bli gratulerad av lärarna och samman med övriga abiturienter den dagen sätta den vita mössan på huvudet och springa ut med dem sjungande om den ljusnande framtid och mottaga folkets hyllning. - Och firande var det också på den tiden. Inledningsvis behängdes man med en mängd blomsterbuketter från släkt och vänner och sedan blev det vandring till Oscar II:s terrass vid Kärrnan under sång och glam och fotografering där. Färden gick vidare ner till "Bocken" (tidigare nämnd staty). Allt med de uppvaktande, främst jämnåriga, i släptåg. Från "Bocken" var det hemtransport i diverse så udda som möjligt fordon..

Slutord om skoltiden.

Tacksamhet för att man var en av de ca 4000 som det året fick avsluta sin skolgång med studentexamen, ett tack framför allt till föräldrar som tog på sig försörjningsbördan också de skolåren gymnasiet omfattade.

(forts. nästa sida)

Vår *studentbal* gemensam för båda läroverkens Helsingborgsstudenter var på Hotell Skälderviken och från denna är följande bilder med ett 20-tal studentskor och ett 40-tal studenter samt femininerna förstärkta med inbjudna flickvänner till pojkarna

